

Andrzej Kublik

"Aspekt przyczynowy i immanentny w rozwoju literatury", Walerij Tiupa, Tłum. B.Zyło, "Pamiętnik Literacki" z.4 (1988) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 32/3-4 (114-115), 372

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

TITZMANN Michael: Problemy pojęcia epoki w historii literatury. Tłum. K. Jachimczak. "Pamiętnik Literacki" 1988 z. 3 s. 264-297.

Przeciwstawiając się natrętnej historyzacji w badaniach literackich, autor wyjaśnia problemy epoki tworząc abstrakcyjne pojęcia i modele periodyzacji zjawisk literackich. Pojęcie epoki traktuje jako niezbywalną zasadę porządkującą. W wypadku skutecznej periodyzacji jej opis rekonstruuje pewien system, który stanowi podstawę danych tekstów, bądź jest z nich zbudowany. Przedmiotem opisu epok nie są tylko same teksty, bądź system, który można z nich wyabstrahować, lecz również poetyki czy teorie literatury, instytucje wytwarzające i rozpowszechniające literaturę, pełny zbiór relacji literatury i struktur nie-literackich, należących do historii myśli lub historii społecznej. Zmiany wewnątrz- i międzyepokowe należy rozwiązywać w obrębie epoki.

BP/114-115/133

A.Kal.

TIUPA Walerij: Aspekt przyczynowy i immanentny w rozwoju literatury. Tłum. B. Żyło. "Pamiętnik Literacki" 1988 z. 4 s. 219-245.

Autor odróżnia przyczynowe podejście do nauki o literaturze, będące najważniejszą zasadą metodologiczną literaturoznawstwa marksistowskiego od podejścia immanentno-genetycznego, wyrażnie zmodyfikowanego przez formalizm. Badanie literatury w aspekcie przyczynowym oznacza rozpatrywanie jej jako szczególnej dziedziny ideologii, badanie zaś procesu literackiego w aspekcie jego immanentyzmu oznacza interpretowanie literatury jako szczególnej dziedziny kultury duchowej z właściwą jej specyfiką twórczą. O ile jednak teoretyczne uświadomienie sobie różnic i wzajemnych relacji "immanentyzmu" procesu literackiego i jego "charakteru przyczynowego" jest rzeczą konieczną, izolowanie tych stanowisk jest - jak stwierdza badacz - niemożliwe. Naruszanie równowagi immanentyzm-przyczynowość prowadzi do obniżenia artystycznej wartości dzieła sztuki.

BP/114-115/134

An.K.